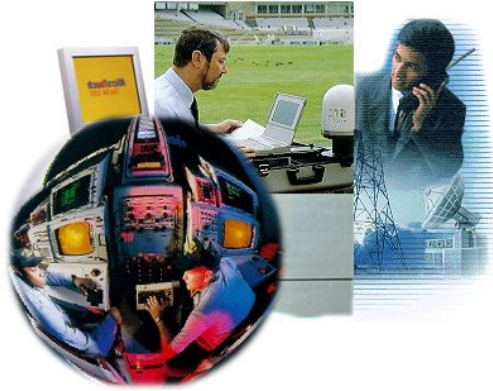

เกร็ดความรู้ Internet Tips กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ

อัญชลี วรลาวรรณ¹

ในโลกปัจจุบันทุกคนคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าเราอยู่ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศไอที (Information Technology) ซึ่งถือว่าเป็นยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน เพราะไม่ว่าจะอยู่มุมใดหรือส่วนใดของโลกใบนี้ก็สามารถติดต่อสื่อสาร หาข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เหมือนมีห้องสมุดตั้งอยู่ตรงหน้า และเทคโนโลยีสารสนเทศยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่ โดยการสื่อสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในขณะนี้คือ “อินเทอร์เน็ต” (Internet) ซึ่งเป็นเครือข่ายข้อมูลข่าวสารระดับโลก ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถท่องโลกไปในโลกข้อมูลข่าวสารได้ทั่วโลก ซึ่งเป็นข้อแตกต่างจากสื่อประเภทอื่นๆ และลักษณะพิเศษที่เห็นได้ชัดเจนของการสื่อสารอินเทอร์เน็ต คือ ความสามารถในการลดข้อจำกัดเรื่องเวลาและระยะทางในการสื่อสาร (Time and Space) ออกไปอย่างสิ้นเชิง เพราะไม่ว่าผู้ส่งสารหรือผู้รับสารจะอยู่บริเวณซีกโลกใด ๆ ของโลกต่างก็สามารถสื่อสารถึงกันได้ เมื่อเข้าไปสู่ในการสื่อสารอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตถือกำเนิดขึ้นในยุคสงครามเย็น โดยพัฒนาจากเครือข่าย (ARPANET : Advanced Research Projects Agency Network) ของกระทรวงกลาโหม ประเทศสหรัฐอเมริกาชื่อว่า U.S. Defense Department ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยการนำคอมพิวเตอร์ไม่กี่เครื่องมาเชื่อมต่อกัน เพื่อใช้ในการค้นคว้าวิจัยด้านการทหาร (ต้นและคณะ, 2539 : 16-19)

ต่อมาได้นำมาใช้ช่วยในการสนับสนุนด้านงานวิจัยแก่หน่วยงานต่างๆ เพื่อทำการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงแรกนั้นรู้จักกันในนามอาร์พาเน็ต (ARPANET) นักวิจัยในโครงการอาร์พาเน็ตประกอบด้วย บริษัท บีบีเอ็น (Bolt Beranek and Newman, Inc.) โดยเริ่มต่อคอมพิวเตอร์ระหว่างสถาบันการศึกษา 4 แห่ง ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่ลอสแอนเจลิส
2. มหาวิทยาลัยยูทาห์ ที่ซอลต์เลคซิตี

3. มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่ซานตาบาร์บารา
4. สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

เครือข่ายอาร์พาเน็ตมีจุดมุ่งหมายหลักให้คอมพิวเตอร์จากหน่วยงานหนึ่งสามารถเชื่อมต่อกับอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยข้อมูลที่ส่งระหว่างกันสามารถที่จะมีเส้นทางออกไปยังปลายทางได้มากกว่าหนึ่งเส้นทาง ระบบเครือข่ายยังคงสามารถทำงานได้อยู่ถึงแม้ว่า คอมพิวเตอร์บางหน่วยถูกทำลายไป ต่อมาได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมากได้เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเชื่อมต่อบริเวณเครือข่ายอาร์พาเน็ต จึงได้นำเอาเครือข่ายของตนเองที่มีอยู่เชื่อมต่อเข้ากับระบบเครือข่ายอาร์พาเน็ต ทำให้เครือข่ายขยายขนาดมากขึ้นเรื่อยๆ จนในปี พ.ศ. 2527 จึงได้กำหนดมาตรฐานใหม่ว่า โปรโตคอล (TCP / IP : Transmission Control Protocol / Internet Protocol (<http://www.uci.net.th>))

ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 มูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการสร้างระบบเครือข่ายใหม่ที่มีชื่อว่า (NSFNET: National Science Foundation) โดยใช้มาตรฐานโปรโตคอล ทำให้สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอาร์พาเน็ตได้เพราะใช้มาตรฐานเดียวกัน

คอมพิวเตอร์หลักของเครือข่าย (NSFNET: National Science Foundation) มีความสามารถสูงสุดเมื่อเทียบกับคอมพิวเตอร์และของเครือข่ายอื่น ๆ ทำให้เครือข่าย NSFNET ถูกกำหนดเป็นเครือข่ายหลักที่เรียกว่าแบ็คโบน (Back Bone) แทนอาร์พาเน็ตที่ถูกยกเลิกไปและเรียกระบบใหม่ว่าอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตถือเป็นระบบเครือข่ายสาธารณะที่เปิดโอกาสให้ทุกคน สามารถเข้าสู่ระบบเครือข่ายได้อย่างกว้างขวาง ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรที่ถูกใช้สำหรับการส่งผ่านข้อมูลในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งคอมพิวเตอร์ต่างๆ ที่จะสามารถเชื่อมต่อเข้าระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น จะต้องใช้มาตรฐานของรูปแบบในการสื่อสารหรือโปรโตคอล (TCP / IP: Transmission Control Protocol / Internet Protocol)

¹ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป, คณะวิศวกรรมศาสตร์, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ในปัจจุบันทั่วโลกกำลังสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หรือ IT คือความรู้วิธีการประมวล จัดเก็บ รวบรวม เรียกใช้และนำเสนอด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเครื่องมือที่สำคัญสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร เช่น สายโทรศัพท์ ดาวเทียม หรือสายเคเบิลใยแก้วนำแสง (<http://www.uni.net.th>)

สำหรับประเทศไทยได้นำอินเทอร์เน็ตมาใช้ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2530 โดยเริ่มมาจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสถาบันทางการศึกษา โดยมีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ (มอ.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันแรก ๆ ที่มีการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้

พ.ศ. 2535 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เข้าขั้วจรการเพื่อเชื่อมต่อการรับส่งข้อมูลกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบออนไลน์เป็นครั้งแรก ด้วยความเร็ว 9,000 บิตต่อวินาที โดยเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ UUNET Technologies ซึ่งทำหน้าที่เป็น ISP ในสหรัฐอเมริกา และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC: National Electronics and Computer Technology Center) ได้เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ของสถาบัน การศึกษาภายในประเทศ จำนวน 6 แห่ง เข้าด้วยกันโดยเรียกเครือข่ายนี้ว่า “ไทยสาร” (ThaiSam: Thai Social Scientific Academic and Research Network) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ตลอดจนข้อคิดเห็นของนักวิจัย และนักวิชาการ

เนื่องจากไทยสารเป็นเครือข่ายที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล จึงใช้ในงานวิจัยและการศึกษาเท่านั้น ไม่เปิดบริการแก่บริษัทและบุคคลทั่วไป เมื่อมีการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลาย และถือได้ว่าเป็นระบบสาธารณะ ซึ่งจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต

จรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต

มารยาทในการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือที่เรียกว่า จรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ใช้งานในเครือข่ายควรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีดังต่อไปนี้

- ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ทำร้าย หรือละเมิดผู้อื่น
- ไม่รบกวนการทำงานของผู้อื่น
- ไม่สอดแนมหรือแก้ไขเปิดดูในแฟ้มข้อมูล (Files) ของผู้อื่น
- ไม่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือโจรกรรมข้อมูลข่าวสาร
- ไม่ใช้คอมพิวเตอร์สร้างหลักฐานที่เป็นเท็จ
- ไม่ใช้งานหรือคัดลอกโปรแกรมของผู้อื่นที่มีได้จ่ายค่าลิขสิทธิ์
- ไม่ละเมิดการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์ (Computer Resources) โดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ์หรือได้รับ

อนุญาตก่อน

- ไม่นำผลงานผู้อื่นมาเป็นของตน
- ควรคำนึงถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับสังคมอันเนื่องมาจากการกระทำของตน
- ใช้คอมพิวเตอร์โดยเคารพ กฎ ระเบียบ กติกา และมารยาท

ประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้กำหนดกรอบนโยบายสารสนเทศเป้าหมายกรอบนโยบายสารสนเทศ และยุทธศาสตร์การพัฒนากฎหมายสารสนเทศ พ.ศ. 2544 - 2553

กรอบนโยบายสารสนเทศระยะ พ.ศ.2544 - 2553 ของประเทศไทย

คณะกรรมการสารสนเทศแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ จึงได้มีการจัดทำกรอบนโยบายสารสนเทศของประเทศไทยในระยะที่ 2 กำหนดระยะเวลา 10 ปี (2544 – 2553) หรือ IT 2010 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การนำประเทศไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่ทั้งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม กรอบนโยบายสารสนเทศระยะ พ.ศ. 2544 – 2553 ของประเทศไทย (2545: 20) ได้แบ่งกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศ 5 องค์ประกอบใหญ่ (Flagships) ที่สามารถครอบคลุมกิจกรรมหลักดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านภาครัฐ (e – Government) รัฐบาลได้วางเป้าหมายการใช้ ICT ในภาครัฐทั้งระบบ เพื่อพัฒนางานภายในและการบริหารเพื่อสร้างประสิทธิภาพสูงสุด
2. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านการพาณิชย์ (e – Commerce) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะมีส่วนสำคัญในการช่วยยกระดับการแข่งขันของสหภาพธุรกิจ รวมถึงการเข้าสู่โลกแห่งผลตอบแทนในการผลิตอุปกรณ์ ICT และนำสู่การเปลี่ยนแปลงของการดำเนินการธุรกิจ
3. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม (e – Industry) การใช้ ICT ในภาค อุตสาหกรรม จะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะนำองค์ความรู้ไปใช้ในการอุตสาหกรรมและใช้อย่างเกิดคุณค่ามีประสิทธิภาพสูงสุด
4. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาทางการศึกษา (e – Education) รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะก้าวสู่การเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมนั้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพป้อนสู่หน่วยงานภาคอุตสาหกรรม พร้อมกันนี้ ICT ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่มีฐานความรู้อย่างทั่วถึงอีกด้วย

5. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านสังคม (e – Society) ICT จะมีบทบาทสำคัญในการลดช่องว่างระหว่างผู้ใช้เทคโนโลยีและระบบดิจิทัลในชีวิตประจำวันกับผู้ที่ไม่ได้ใช้ โดยการเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล เพื่อเชื่อมประสานกัน อันนำมาซึ่งการเพิ่มคุณภาพและศักยภาพที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในสภาพสังคมแห่งการเรียนรู้ และค่านิยมการเรียนรู้ในปัจจุบันบุคคล

และเพื่อให้การพัฒนาใน 5 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคสังคม เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศูนย์กลางความรู้ขึ้นมา เพื่อรวบรวม จัดระบบและเผยแพร่ความรู้ ทั้งที่มีการตีพิมพ์แล้ว และที่มีอยู่ในตัวบุคคลออกสู่สาธารณะชนและศูนย์กลางความรู้นี้ต้องสามารถเข้าถึงอย่างสะดวก รวดเร็ว โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ รวมทั้งสามารถเอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ปฏิบัติงานในแต่ละสาขาได้ ดังนั้นกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงได้จัดตั้งศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ (Thailand Knowledge-Center) ขึ้นมารวบรวม จัดระบบ และเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนชาวไทย

เป้าหมายกรอบนโยบายสารสนเทศระยะ พ.ศ.2544-2553 ของประเทศไทย (2545: 48)

- ในปี พ.ศ.2553 โรงเรียนทุกแห่งสามารถเชื่อมเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- ในปีพ.ศ.2549 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น มีการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประกอบการเรียนการสอนและเพิ่มเป็นร้อยละ 30
- ใน พ.ศ.2553 มีการผลิตกำลังคนชั้นสูงเพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมผลิตนักวิทยาศาสตร์ วิศวกรและนักวิจัยในสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศและผลิตบัณฑิตในสาขาที่เกี่ยวข้อง
- มีการสร้างนวัตกรรมการศึกษาที่เอื้อให้เกิดการบูรณาการการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาประยุกต์และถ่ายทอดสู่ภาคอุตสาหกรรม
- ในปี พ.ศ.2553 ร้อยละ 50 ของกำลังแรงงานของไทยต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะการทำงานที่จำเป็น โดยผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศ

เป้าหมายกรอบนโยบายสารสนเทศระยะ พ.ศ.2544-2553 ของประเทศไทย ได้เน้นการใช้สารสนเทศในโรงเรียนและสามารถเชื่อมต่อเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และมุ่งพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน เพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2553 รวมทั้งผลิตกำลังคนชั้นสูงเพิ่มขึ้น ให้เพียงพอต่อภาคอุตสาหกรรมและผลิตนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร และนักวิจัย ที่จำเป็นต่อการพัฒนา

เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ และร้อยละ 50 ของแรงงานไทย จะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะโดยผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนา กรอบนโยบายสารสนเทศระยะ

พ.ศ. 2544 –2553 ของประเทศไทย (2545:48 –50)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารนโยบายและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (Policy and Management) สร้างระบบการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันลดการซ้ำซ้อนของการลงทุนโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารนโยบายที่มี เอกภาพแต่มีความหลากหลายในทางปฏิบัติสร้างความเข้มแข็งเชิงองค์กรและการบริหารของสถาบัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศเพื่อการศึกษาเร่งให้มีพัฒนาและให้บริการพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สร้างมาตรฐานระบบที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ รวมถึงมาตรฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรการศึกษาฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ที่ได้ลงทุนไปแล้วให้มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับกระบวนการทัศน์ทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสาระการศึกษาและการสร้างความรู้ สนับสนุนให้ผู้ที่เป็นเจ้าของเนื้อหาความรู้และผู้ที่มีศักยภาพในการผลิต ข้อมูล ความรู้ เร่งสร้างและเผยแพร่ความรู้จากสู่สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เร่งจัดหาและพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ สื่อการเรียนและห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ สาระของการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ มุ่งเน้นการสร้างระบบบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาให้มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้โดยพัฒนาคนและบุคลากรทางการศึกษาควบคู่ไปกับการลงทุนด้านวัตถุและเทคโนโลยี สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เช่น การสร้างอุตสาหกรรมการศึกษาและผู้ให้บริการการศึกษา การพัฒนามหาวิทยาลัยโทรสาร (Virtual University)

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาการ

จะเห็นว่ายุทธศาสตร์การพัฒนา กรอบนโยบายสารสนเทศระยะ พ.ศ.2544--2553 ของประเทศไทย ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์มุ่งเน้นการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาสาระการศึกษาและการสร้างความรู้ ความเสมอภาคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์สาระของการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้ โดยพัฒนาคนและบุคลากรทางการศึกษาควบคู่ไปกับการลงทุนด้านวัตถุและเทคโนโลยี

อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสนับสนุนการใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสามารถนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้กับงานไอที ซึ่งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้เราทราบถึงความเคลื่อนไหวของโลกปัจจุบันได้อย่างรวดเร็ว ทั้งข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมือง หรือการนำมาใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูล ในด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นอยู่ส่วนใดบนโลกก็สามารถสื่อสารกันได้โดยไร้พรมแดน ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึงก่อให้เกิดการปฏิรูปด้านการศึกษาในระยะเวลาอันรวดเร็ว ทั้งยังเป็นการสนับสนุนบุคคลให้สามารถสื่อสารกันได้ทุกที่ ทุกเวลา (ยีนและสมชาย, 2546: 26)

อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งที่รวบรวมข้อมูลแหล่งที่ใหญ่ที่สุดของโลกไว้รวมกัน โดยสามารถสืบค้นข้อมูลได้หลากหลายประเภท ซึ่งกล่าวได้ว่าระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งในระดับของบุคลากรและองค์กรและเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ

กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ

เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศหรือไอที IT มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการทำธุรกรรมต่างๆ เช่น การประกอบการค้า การประกอบกิจกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) บนเครือข่ายสารสนเทศนับวันจะมีมูลค่ามหาศาลมากยิ่งขึ้น จนทำให้กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถบังคับหรือรองรับได้

ด้วยเหตุนี้ สำนักคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ จึงได้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินการและประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้น เพื่อเป็นกฎหมายรองรับสังคมสารสนเทศซึ่งเป็นสังคมใหม่ และปกป้องสิทธิส่วนบุคคล เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข ตลอดจนเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในโลกปัจจุบันคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าเป็นยุค IT เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน โดยติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น และในขณะเดียวกันก็มีผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในทางที่ผิด จึงจำเป็นต้องร่างกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นมาใช้เป็นกฎหมายบังคับ ซึ่งประกอบด้วย

1. กฎหมายแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)
2. กฎหมายลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์
4. กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
5. กฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
6. กฎหมายลำดับรอง รัฐธรรมนูญ มาตรา 78 (กฎหมายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน)

หลังจากได้ดำเนินการพิจารณาร่างกฎหมาย ทั้ง 6 ฉบับ จึงได้มีการรวมกฎหมายการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์มารวมเข้ากับกฎหมายลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และใช้ชื่อว่ากฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งขณะนี้จึงมีการร่างกฎหมายสารสนเทศรวมทั้งสิ้น 5 ฉบับ

หลักการของกฎหมายแต่ละฉบับ

กฎหมายแต่ละฉบับมีการร่างขึ้นเพื่อรองรับแต่ละสถาน-การณ์แตกต่างกันไป แต่จะครอบคลุมเนื้อหาและสร้างความมั่นใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)

ร่างขึ้นเพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีฐานะเท่ากับหลักฐานข้อมูลบนกระดาษที่เคยปฏิบัติทั่วไปมีการวางนโยบายและกำหนดหลักเกณฑ์การประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการค้าทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่นานาชาติยอมรับ

กฎหมายลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์)

การใช้ลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature) เพื่อระบุหรือยืนยันตัวบุคคลให้เท่าเทียมกับการลงลายเซ็นที่ชื่อธรรมดาทั่วไป โดยคำนึงถึงความเป็นกลางและความน่าเชื่อถือของเทคโนโลยีในอนาคต และข้อตกลงของคู่กรณีด้วย

ลายมือชื่อดิจิทัลสามารถใช้แทนลายมือชื่อแบบเดิม (Hand-Written) ตามกฎหมายทุกประการ ส่วนข้อแตกต่างระหว่างลายมือชื่อแบบเดิมกับลายมือชื่อดิจิทัล อยู่ที่ลายมือชื่อดิจิทัลนั้นไม่สามารถแยกจากตัวเนื้อหาที่ลงลายมือชื่อได้ จึงส่งผลให้แม้แต่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยก็สามารถทราบได้ทันที เนื่องจากข้อมูลที่ย่อยแล้วนำมาเปรียบเทียบกันจะไม่มี ความถูกต้องตรงกัน

กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ได้กำหนดให้ใช้เป็นการทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการพาณิชย์หรือไม่ เว้นแต่ธุรกรรมที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 4) และข้อความที่จัดทำขึ้นเป็นรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จะไม่ถูกปฏิเสธความมีผลทางกฎหมาย ถ้าข้อมูลได้จัดทำขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถที่จะเข้าถึงข้อความแล้วนำออกมาใช้ในภายหลังได้ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือแล้ว (มาตรา 6 และ 2) โดยมีการพิสูจน์หลักฐานเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐาน (มาตรา 10) ข้อมูลเหล่านี้สามารถส่งและรับผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศได้ เพื่อรองรับวิทยาการสมัยใหม่

กฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

เป็นกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลความสงบสุขของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัย โดยเฉพาะในเรื่องของสิทธิการใช้ การละเมิดสิทธิและผู้บุกรุก หรือ Hacker ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เช่น การจ้องมองโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การปลอมแปลงข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ การทำให้ข้อมูลหรือโปรแกรมเสียหาย การทำลายระบบคอมพิวเตอร์ การลักลอบเข้าไปในเครือข่าย และการลักลอบสกัดข้อมูลโดยไม่มีอำนาจ

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

เพื่อวางหลักเกณฑ์การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เนื่องจากข้อมูลในรูปดิจิทัลสามารถเผยแพร่และกระจายอย่างรวดเร็ว การส่งต่อข้อมูล การกระจายข้อมูลข่าวสารอาจกระทบกับสิทธิส่วนบุคคล จึงกำหนดสิทธิให้บุคคลคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจถูกนำไปเผยแพร่แก่สาธารณะได้ นอกจากการกำหนดสิทธิแล้วยังกำหนดหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ควบคุมข้อมูล คณะกรรมการต่าง ๆ

กฎหมายว่าด้วยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากกิจการด้านการเงินและการโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบต่าง ๆ เช่น e-Cash, e-Money หรือการใช้บัตรเครดิต ซึ่งถือได้ว่ามีบทบาทต่อการใช้เงินที่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ปัจจุบันมีการใช้ตัวสัญญาใช้เงินในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่แทนเงินสดได้ และการฝากหรือถอนเงินอัตโนมัติ (ATM) การโอนเงินระหว่างธนาคาร การโอนเงินระหว่างประเทศ การชำระเงิน ในรูปแบบตัดและหักบัญชีจากบัตรเครดิต เป็นต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กฎหมายลำดับรองรัฐธรรมนูญ มาตรา 78

เพื่อเป็นการรองรับนโยบายพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 ที่เน้นให้รัฐกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้ การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภคและระบบสาธารณูปการรวมทั้งการสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้เท่าเทียมกันและทั่วถึงกันทั่วประเทศ จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และลดช่องว่างระหว่างคนในเมืองกับชนบท และสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีศักยภาพในการปกครองตนเองอันจะนำไปสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้

ต้นแบบของการร่างกฎหมายอิเล็กทรอนิกส์ไทย

การร่างกฎหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ ร่างขึ้นเพื่อใช้ในประเทศไทยแล้วยัค้างถึงมาตรฐานสากล ทั้งนี้ เพื่อลดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ระหว่างประเทศและเพื่อให้เกิดข้อบังคับหรือระเบียบที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสากลโลก เพราะการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น ในการทำธุรกรรมพาณิชย์มีใช้ทำในเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ซึ่งในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์หรือการติดต่อค้าขายทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันเป็นแบบไร้พรมแดนสามารถติดต่อได้ทันทีทั่วโลก ดังนั้นการร่างกฎหมายอิเล็กทรอนิกส์ของไทยจึงต้องมีมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือให้กับการทำธุรกิจคู่ค้าทั้งภายในและต่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ต้นแบบการร่างกฎหมายทางเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศ ไทย จึงใช้แบบในการร่างกฎหมายของคณะกรรมการการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ (The United Nations Commission on International Trade Law : UNCITRAL) ซึ่งประกอบด้วย “Model Law of Electronic Signatures” และ “Model Law on Electronic

Commerce” รวมทั้งกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่ใช้แล้วในต่างประเทศนำมาใช้ในการประกอบการร่างกฎหมายอีกด้วย

สำหรับความคืบหน้าในการร่างกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศทั้ง 5 ฉบับนั้น กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้ประกาศใช้เป็น พ.ร.บ. ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2545 ส่วนกฎหมายอีก 4 ฉบับ อยู่ระหว่างการพิจารณาในสภา

กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีส่วนช่วยในการสร้างประโยชน์ในเรื่องความสงบสุขและลดอาชญากรรมด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรม กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการสร้างความน่าเชื่อถือและความสงบสุขของคนในสังคมสารสนเทศ และที่สำคัญที่สุดคือ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะต้องมีการรับผิดชอบของตนเองและการดูแลสิทธิของตนเองไม่ให้ผู้อื่นสามารถนำไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมายได้ ซึ่งหากมีการนำมาใช้ในทางที่ผิดกฎหมายผู้เป็นเจ้าของจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด โดยไม่มีข้อยกเว้น การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ จะต้องมี ความระมัดระวังเป็นพิเศษซึ่งหากเกิดปัญหาในการดำเนินการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ก็สามารถฟ้องร้องได้ตามกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค, 2545.
- [2] กรภัทร์ สุทธิธรา. ก้าวสู่โลกอินเทอร์เน็ตฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : อินโฟเพรส, 2544.
- [3] ดัน ตันต์สุทธีวงศ์, สุพจน์ ปุณณชัยยะ และ สุวัฒน์ ปุณณชัยยะ. รอบรู้ Internet และ World Wide Web. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โปริชั่น, 2539.
- [4] ประเทศไทยกับการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พิมพ์ครั้งที่ 1, 2542
- [5] พุดจิกัญจน์ วัฒนนิกร “การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2546.
- [6] พันธศักดิ์ ศรีทรัพย์. “มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต”. IT.SOFT. 8 (พฤษภาคม 2545) : 99-100.
- [7] ยืน ภู่วรรณ และ สมชาย นำประเสริฐชัย. โอซีทีเพื่อการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยู, 2546.
- [8] เยาว์ รักษ์สถาปัตย์ “กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศประเทศไทย” วารสาร INDUSTRIAL TECHNOLOGY REVIEW. ฉบับที่ 90 พฤศจิกายน 2544. หน้า 133-136

- [9] เอกสารเผยแพร่ ศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2548.
- [10] 1ปี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สานสร้างไอซีทีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2547 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- [11] <http://www.ku.ac.th/magazine online/law.html>